

องค์ความรู้พื้นฐานทางรัฐประศาสนศาสตร์กับชีวิตประจำวัน Basic of knowledge in Public administration and Daily life

พระมหาฐิติวัชร วรพจน์โน

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

manawat2005@hotmail.com

บทคัดย่อ

รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการภารกิจของรัฐ การบริหารสาธารณะให้กับพลเมือง เป้าหมายคือ สร้างความสุขอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ในชีวิตประจำวันของประชาชนมีความเกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์ในทุกมิติบนพื้นฐานขององค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ 3 เรื่อง คือ (1) การเมืองและนโยบายสาธารณะ รัฐประศาสนศาสตร์ คือการนำนโยบายของฝ่ายการเมืองสู่การปฏิบัติ เช่น นโยบายเมืองสีเขียวในพื้นที่สวนสาธารณะ ห้องสมุดอัจฉริยะ สตรีทฟู้ด เป็นต้น (2) แนวคิดเกี่ยวกับองค์การ แบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ ทฤษฎีองค์การ และพฤติกรรมองค์การ (3) ผลกระทบของการบริหารรัฐกิจ เช่น การแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ (PM 2.5) ในเมืองใหญ่ของหน่วยภาครัฐ

คำสำคัญ: องค์ความรู้พื้นฐาน. รัฐประศาสนศาสตร์; ชีวิตประจำวัน

Abstract

Public administration was related to government policy performances. Public administration for citizens. The goal is to create equal and equal happiness. In everyday life. people are related to public administration in all dimensions on the basis of knowledge in public administration. It has three main roles : (1) Politics and public policy. Public administration is the implementation of political policy into practice. Green city policy. Smart Library. Street Food (2) Concept of organization. Organization theory and Organizational behavior (3) Impact of public administration. Solving air pollution problems.

Keywords: Basic of knowledge. Public administration. daily life.

บทนำ

รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการภารกิจของรัฐ เริ่มตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งมอบสินค้าและการบริหารสาธารณะให้กับพลเมือง เป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การอยู่ดี กินดี และมีความสุขอย่าง

เสมอภาคและเท่าเทียมกัน (สัญญา เคนาภูมิ. 2557 : 13) “การบริหารภาครัฐ” (public administration) มีความหมายสองความหมาย ความหมายหนึ่ง หมายถึง กิจกรรมการบริหารงานสาธารณะ ครอบคลุมทั้งการบริหารราชการและรัฐวิสาหกิจ อีกความหมายหนึ่ง คือ สาขาการบริหาร หรือที่รู้จักทั่วไปว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” กล่าวง่ายๆว่า (public administration) ในภาษาอังกฤษมีความหมายสองด้าน ด้านหนึ่งคือ การปฏิบัติ อีกด้านหนึ่งคือวิชาการ การปฏิบัติเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ส่วนวิชาการเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์เหล่านี้ (พระราชสิทธิเวที.ดร.. 2561 : 1-2)

ตราปทัสน์เป็นสัตว์สังคม เลี้ยงไม่ได้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับรัฐผ่านกระบวนการทางสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายสาธารณะ อิทธิพลทางด้านกฎหมาย หรือศาลยุติธรรม เป็นต้น ในชีวิตประจำวันไล่เรียงตั้งแต่เราตื่นกินข้าวไปทำงานจนกลับบ้านเราต้องพบเจอหรือเกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์โดยตลอด ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องในด้านผลกระทบที่ได้รับจากนโยบายสาธารณะ เช่น นโยบาย สตรีทฟู้ด การใช้พื้นที่สวนสาธารณะ การจัดการตลาดสด แนวทางการบริหารโรงเรียนชุมชน เป็นต้น นี่คือนโยบายสาธารณะที่เราต้องเกี่ยวข้องโดยเป็นผลจากการบริหารราชการของรัฐ ดังนั้นรัฐประศาสนศาสตร์จึงเป็นวิชาที่ไม่ไกลตัว และอยู่ในชีวิตประจำวันของเรา

ความเป็นมาและวิวัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์

วิชารัฐประศาสนศาสตร์มีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดในระยะประมาณ ค.ศ.1930 จนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (ราว ค.ศ.1945) การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในสมัยนั้นเป็นการศึกษาถึงหลักการหรือกฎเกณฑ์ (Principle or rules) ในการบริหาร โดยแยกการเมืองและการบริหารออกจากกัน (Politics/Administration Dichotomy)

วูดโรว์ วิลสัน (Thomas Woodrow Wilson.1856-1924) อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา เป็นประธานาธิบดีคนแรกที่ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ โดยกล่าวได้ว่าเป็นคนแรกที่พยายามแยกการเมืองออกจากการบริหาร แต่ก็ไม่ได้อธิบายให้เห็นถึงการศึกษาเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์นั้นจะให้อะไรกับผู้ศึกษาบ้าง ตลอดจนไม่มีการบ่งบอกว่าอะไรที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างการบริหารกับการเมือง และก็ไม่ได้บอกว่าการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์นี้จะสามารถพัฒนานำไปสู่วิทยาการที่เรียกว่าศาสตร์ธรรมชาติได้ (Natural Science) นักวิชาการในสมัยนั้นหลายคนมีแนวคิดสอดคล้องกับวิลสัน อาทิ เช่น ไวท์ (White), กูดโนว์ (Goodnow) และวิลเลียม วิลลูบีย์ (William Willoughby) กุลิกและอูวิก (Gulick and Urwick) ต่างมีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่าเมื่อแยกการเมืองและการบริหารออกจากกันแล้ว ก็สามารถใชกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์เพื่อศึกษาวิชาการบริหารได้ และเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำแบบนั้น

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วิชารัฐประศาสนศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาถึงจุดเสื่อมลงเป็นลำดับ จนถึงจุดต่ำสุดในปี ค.ศ.1968 มีการยกเลิกการสอนหรือเปลี่ยนแนวการสอนรัฐประศาสนศาสตร์ไปเป็น อย่างอื่น มีการยุบสถาบันทางรัฐประศาสนศาสตร์ไปรวมกับคณะรัฐศาสตร์ (วิเชียร วิทย์อุดม. 2551: 7-8) วิวัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์แบ่งเป็นสี่ช่วงสำคัญ ดังนี้

- สมัยทฤษฎีดั้งเดิม (ค.ศ.1887-1950) ได้แก่ การบริหารแยกออกจากการเมือง ระบบราชการ วิทยาศาสตร์การจัดการ และหลักการบริหาร

- สมัยทฤษฎีท้าทาย หรือวิกฤติการณ์ด้านเอกลักษณ์ครั้งแรก (ค.ศ.1950-1960) ได้แก่ การบริหาร คือการเมือง ระบบราชการแบบไม่เป็นทางการ มนุษยสัมพันธ์และศาสตร์การบริหาร

- สมัยวิกฤติการณ์ด้านเอกลักษณ์ครั้งที่ 2 (ค.ศ.1960-1970) หมายถึงแนวความคิดทางพฤติกรรม ศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในความหมายใหม่

- สมัยทฤษฎีและแนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ (ค.ศ.1970-ปัจจุบัน) คลอบคลุมถึง ทฤษฎีแนวการศึกษา ดังนี้คือ นโยบายสาธารณะ ทางเลือกสาธารณะ เศรษฐศาสตร์การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน การจัดการแบบประหยัด ชีวิตองค์กร การออกแบบองค์การสมัยใหม่ และการวิจัยองค์กร (พิทยา บวรวัฒนา. 2552: 9-10)

ข้อสังเกตสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ คือการพยายามแยกการเมืองออกจากการบริหารซึ่งจาก วิวัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์จะเห็นว่าช่วงหนึ่งเกิดการท้าทายขึ้นคือการให้นิยามรัฐประศาสนศาสตร์ว่า “การบริหารก็คือการเมือง” แต่สุดท้ายจนถึงปัจจุบันทฤษฎีและแนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ก็มี แนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น มีสองช่วงที่รัฐประศาสนศาสตร์ถึงจุดวิกฤติ คือ วิกฤติการณ์ด้านเอกลักษณ์ครั้ง 1-2 (ค.ศ.1950-1960 และ ค.ศ.1960-1970) ซึ่งมีสาเหตุพอจะอธิบายได้ดังนี้ คือ

- การขาดเอกลักษณ์ทางวิชาการ เป็นเหตุให้รัฐประศาสนศาสตร์ขาดแกนในการยึดเหนี่ยว (Unifying center) องค์ความรู้จึงกระจายกระจายไร้ระเบียบ เกิดความสับสนของกรอบเค้าโครงความคิด 3 อย่างของรัฐประศาสนศาสตร์ คือ 1.1) ความรู้ด้านการเมืองและนโยบายสาธารณะ 1.2) ความรู้ด้านทฤษฎี องค์การ และ 1.3) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการบริหาร เป็นเหตุให้องค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์พัฒนา วิชาเป็นไปด้วยความล่าช้า

- การคุกคามของรัฐศาสตร์ มีมุมมองว่ารัฐประศาสนศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของรัฐศาสตร์จึงถูกมอง ว่าเป็นบุคคลชั้นสอง เพราะนักรัฐศาสตร์ไม่ค่อยมีความสนใจในองค์ความรู้ด้านรัฐประศาสนศาสตร์มากนัก

- ความเข้าใจที่ได้รับความฝ่ายบริหารธุรกิจ ด้านการบริหารธุรกิจไม่ให้ความสำคัญกับศาสตร์ทางต้น รัฐประศาสนศาสตร์และการดูแลของฝ่ายบริหารธุรกิจเกิดขึ้นในสมัยแรกๆ และรัฐประศาสนศาสตร์เองก็ มักหยิบยืมองค์ความรู้หรือวิธีปฏิบัติของการบริหารธุรกิจมาใช้ในทางรัฐประศาสนศาสตร์ และฝ่าย บริหารธุรกิจมีความเชื่อว่าการบริหารธุรกิจมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่าประกอบกับมีหลาย สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการที่จะสอนร่วมกัน

-การแสดงออกที่ไม่สนใจตนเองของนักบริหาร นักบริหารสนใจเทคนิคที่ใช้ในองค์กรที่มุ่งหวังกำไรมากกว่า (ธุรกิจเอกชน) นักบริหารไม่ค่อยสนใจเทคนิคที่ใช้ในการบริหารองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไรเหมือนรัฐประศาสนศาสตร์ โดยไม่ใส่ใจว่าโครงสร้างการตัดสินใจของพวกเขา และพฤติกรรมในการบริหารของพวกเขาจะมีผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) มากน้อยเพียงใด เป็นสิ่งที่นักบริหารเพิกเฉยต่อศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ไปเลย เพราะเห็นว่ารัฐประศาสนศาสตร์เป็นศาสตร์เขียนไว้เพื่อเป็นทฤษฎีมากกว่าจะนำไปปฏิบัติได้ เป็นวิชาขอบเขตกว้างขวาง และมีลักษณะค่อนข้างเพ้อฝัน (วิเชียร วิทยอุดม. 2551: 9-10)

สภาพการณ์ที่ได้กล่าวข้างต้นนี้เป็นผลให้เกิดการผลักดันให้นักรัฐประศาสนศาสตร์พัฒนาสู่ “รัฐประศาสนศาสตร์ในความหมายใหม่” (New Public Administration) โดยมี ดไวท์ วอลโด (Dwight Waldo) . แฟรงก์ มารินี (Frank Marini). เฟรเดริกสัน (Federickson) และแลมบไรท์ (Lambright) เป็นนักคิดกลุ่มแรกๆ ที่เริ่มมีการพัฒนาแนวคิดทฤษฎีใหม่ในทางรัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นสามารถทำให้นักรัฐประศาสนศาสตร์รุ่นหลังเห็นถึงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นมีผู้ต่อต้านแนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์แบบแยกการเมืองออกจากการบริหาร (Politics/Administration Dichotomy) คือ พอล แอปเพิลบี (Paul Appleby). ฟริตส์ มอร์สไตน์ มาร์กซ์ (Frits Morstein Marx). ไดม็อกและไดม็อก (Dimock and Dimock) โดยแอปเพิลบี (Appleby) เขียนไว้ในหนังสือ Big Democracy ว่า “การบริหารแยกออกจากกระบวนการทางการเมืองได้ยาก” แสดงให้เห็นว่าการเมืองและการบริหารไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ฟริตส์ มอร์สไตน์ มาร์กซ์ (Frits Morstein Marx) ได้ให้ทรรศนะไว้ว่า “การเมืองกับการบริหารเปรียบเหมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน” (วิเชียร วิทยอุดม. 2551:10) อย่างไรก็ตาม อดัม วูดโรว์ วิลสัน (Thomas Woodrow Wilson.1856-1924) อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงรัฐประศาสนศาสตร์ว่าควรศึกษาเพราะเป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงกระบวนการการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารหน่วยงานต่างๆ ของราชการที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือนโยบายซึ่งออกโดยฝ่ายการเมือง นักรัฐประศาสนศาสตร์ได้อาศัยแนวคิดของ วูดโรว์ วิลสัน ในการขยายความและทำความเข้าใจถึงคำว่า รัฐประศาสนศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และรัฐประศาสนศาสตร์มีอิทธิพลอย่างไรต่อชีวิตประจำวัน ?

องค์ความรู้พื้นฐานทางรัฐประศาสนศาสตร์กับชีวิตประจำวัน

“มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (social animals) อาริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาชาวกรีกโบราณกล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ทั้งนี้เขาเชื่อว่า มนุษย์โดยสภาพธรรมชาติจะต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ติดต่อกันสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างอิสระตามลำพังแต่ผู้เดียวได้ ดังนั้นความเกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์กับรัฐจึงไม่อาจเลี่ยงได้ รัฐจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดไปจนถึงตาย โดยรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการบริหารหน่วยงานภาครัฐก็ต้องเกี่ยวข้องกี่ยวกับชีวิต

ของมนุษย์ตั้งแต่เกิดไปจนถึงตายเช่นเดียวกัน โดยเกี่ยวข้องผ่านกระบวนการบริหารของรัฐซึ่งถือองค์การที่มีหน้าที่ดูแลสังคมโดยมีมนุษย์อย่างเราเป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคม

รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการภารกิจของรัฐ โดยเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ 3 เรื่องคือ 1) การเมืองและนโยบายสาธารณะ 2) แนวคิดเกี่ยวกับองค์การ และ 3) ผลกระทบของการบริหารรัฐกิจ ดังนั้นขออธิบายพื้นฐานทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันพอสังเขป ดังนี้

การเมืองและนโยบายสาธารณะกับชีวิตประจำวัน

รัฐ หรือ การบริหารราชการแผ่นดินซึ่งขยายฐานออกมาจากรัฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยอำนาจ “รัฐ” เช่นเดียวกัน หากรัฐศาสตร์กล่าวถึงอำนาจความเป็นรัฐ การกำหนดขอบเขตประเทศ ประชากร เอกราช การปกครอง ที่เป็นที่มาของการควบคุมกลไกของรัฐตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดอำนาจครอบประชาชนหรือบริการประชาชนโดยชนชั้นปกครอง อ้างถึงอำนาจทางรัฐประศาสนศาสตร์ คือหลักการว่าด้วยการบริหารจัดการ คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติตามที่กำหนด ทั้งรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์เป็นเสมือนเป็นกรไกรที่มีมิติของการแบ่งแต่ไม่แยกขาดจากกันเพราะฝ่ายหนึ่งเป็นนักการเมืองที่เข้ามาสู่อำนาจโดยการเลือกตั้งแล้วกำหนดนโยบายการบริหารจัดการประเทศ คือให้บริการประชาชน รัฐศาสตร์เปรียบเหมือนหอยทากหอยเชอรี่ ส่วนรัฐประศาสนศาสตร์คือชีวิตเคลื่อนไหวพร้อมเรตินาของเชอรี่สองอย่างไม่แยกจากกันโดยเน้นการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีประสิทธิผล หลักการบริหารจึงนำมาใช้โดยอาศัยกฎระเบียบของระบบราชการที่เรียกว่า “ข้าราชการ” หรือ “เจ้าหน้าที่บริการประชาชน” ไม่แยกจากกันแต่ก็ไม่หย่าจากกัน เหมือนปาตองโก (บุญทัน ดอกไธสง. 2555: 16)

รัฐประศาสนศาสตร์ อีกนัยคือการนำนโยบายของฝ่ายการเมืองสู่การปฏิบัติ ซึ่งตามนัยนี้ประชาชนย่อมได้รับผลกระทบต่างๆ จากการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ นั่นคือเมื่อเราเลือกตั้งตัวแทนประชาชนไม่ว่าจะเป็นทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงประเทศ คนเหล่านี้ได้นำเสนอแนะนโยบายให้กับประชาชนว่าหลังจากได้รับเลือกจากประชาชนแล้วจะนำนโยบายที่ได้นำเสนอนี้สู่การลงมือปฏิบัติในท้องถิ่นนั้นๆ ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในสังคมก็ย่อมได้รับผลประโยชน์จากนโยบายที่ถูกนำเสนอ เช่น สตรีทฟู้ด ตลาดสด สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ห้องสมุด วัด โรงเรียน เป็นต้น เหล่านี้คือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะนำไปสู่การบริหารจัดการเพื่อบริการประชาชน ที่เห็นภาพชัดคือกรณีสตรีทฟู้ด โดยปกติเวลาเรากลับบ้านเรามักแวะซื้อข้าวซึ่งวางขายตามข้างทางริมฟุตบาทถือเป็นวิถีชีวิตปกติ แต่วันดีคืนดีมีนโยบายถนนสะอาดมีการจัดระเบียบจากทางราชการไม่ให้มีสตรีทฟู้ดอีกต่อไปทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของเราในระดับหนึ่ง หรือ การให้บริการประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย ถ่ายบัตรประชาชน ทำใบขับขี่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อยู่ในชีวิตประจำวันของเราและรัฐต้องใช้หลักการทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการบริหารจัดการบริการเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การกับชีวิตประจำวัน

องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์การสามารถแบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) และพฤติกรรมองค์การ (Organization Behavior) โดยทฤษฎีองค์การเป็นการคิดเกี่ยวกับองค์การหรือการมองเห็นหรือวิเคราะห์องค์การอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง โดยมีพื้นฐานจากเนื้อหาของทฤษฎีองค์การในปัจจุบัน สามารถจำแนกลักษณะสำคัญได้ดังนี้

-ทฤษฎีองค์การเป็นการศึกษาพฤติกรรมขององค์การในลักษณะภาพรวม ซึ่งครอบคลุมถึงการออกแบบโครงสร้างองค์การ หรือระบบภายในองค์การ เช่น เทคโนโลยี

-เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์การกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ทฤษฎีสถาบัน และทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์

-เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์การหนึ่งกับองค์การอื่น เช่น ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (พระราชสิทธิเวที.ดร.. 2561 : 107)

องค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีองค์การ อาจไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามากนัก ยกเว้นสำหรับคนที่ทำงานหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับองค์การภาครัฐอยู่แล้ว องค์การต่างๆในประเทศไทยซึ่งมีอยู่จำนวนมากบางครั้งเราในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคมอาจจะไม่เคยได้ไปใช้บริการเลย เช่น เราไม่เคยไปเปิดบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เลย หรือ ไม่เคยไปติดต่อสำนักงานที่ดิน เลย เป็นต้น เรื่องดังกล่าวนี้ทำให้เราอาจจะขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการการทำงานหรือการบริหารจัดการขององค์การเหล่านี้แต่ถึงอย่างไรเชื่อว่าไม่วันใดวันหนึ่งเราก็ต้องได้ไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์แน่นอน

ผลกระทบจากการบริหารรัฐกิจกับชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันสภาพสังคมภายในประเทศมีความเปลี่ยนแปลงไปในขอบเขตที่กว้างขวาง ปัญหาต่างๆ ไม่ได้อยู่ที่การบริหารจัดการเพียงอย่างเดียวแต่มีปัจจัยอีกมากมายที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคม ในชีวิตประจำวันของเราอาจจะเห็นผลกระทบที่เกิดจากการบริหารของหน่วยงานภาครัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนมากมาย เช่น การแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ (PM 2.5) ในเมืองใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และขอนแก่น เราจะเห็นข่าวข้อถกเถียงเรื่องการบริหารจัดการ การป้องกัน หรือการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นปัจจัยและส่งผลกระทบต่อปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เหล่านี้คือผลกระทบจากการบริหารของหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อชีวิตประจำวัน ถือเป็นเรื่องใกล้ตัวมาก อีกด้านของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การให้บริการต่างๆบนสถานที่ราชการ เป็นต้น โดยในปัจจุบันถือได้ว่าการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐได้รับเสียงตอบรับที่ดีมาจากการให้บริการในเรื่องต่างๆ ในฐานะที่เป็นประชาชนและเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม เราจะพบว่าในชีวิตประจำวันของเราเกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์ในทุกมิติบนพื้นฐานขององค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ 3 เรื่องที่ได้กล่าวมานั้น คือ การเมืองและนโยบายสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การ และผลกระทบจากการบริหารรัฐกิจ ทั้งนี้ในชีวิตประจำวันของเราที่มักได้รับผลกระทบ

จากรัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด คือเรื่องการเมืองและนโยบายสาธารณะ เพราะเราต้องเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจรัฐแทนเรา และเราเองก็คาดหวังว่าจะได้ประโยชน์จากนโยบายของตัวแทนที่เราเลือกเข้าไปนั่นเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการภารกิจของรัฐ เริ่มตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งมอบสินค้าและการบริหารสาธารณะให้กับพลเมือง เป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การอยู่ดี กินดี และมีความสุขอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน トラบที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เลี้ยงไม่ได้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับรัฐผ่านกระบวนการทางสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายสาธารณะ อิทธิพลทางด้านกฎหมายหรือศาลยุติธรรม องค์ความรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ 3 เรื่องคือ

1) การเมืองและนโยบายสาธารณะ รัฐ หรือ การบริหารราชการแผ่นดินซึ่งขยายฐานออกมาจากรัฐศาสตร์ โดยรัฐประศาสนศาสตร์ อีกนัยคือการนำนโยบายของฝ่ายการเมืองสู่การปฏิบัติ ซึ่งตามนัยนี้ประชาชนย่อมได้รับประโยชน์ จากการนำนโยบายสู่การ เช่น นโยบายเมืองสีเขียวในพื้นที่สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ห้องสมุดอัจฉริยะ วัด โรงเรียน สตรีทฟู้ด เป็นต้น เหล่านี้คือ คือการนำนโยบายสู่การปฏิบัติหรือการบริการจากหน่วยงานราชการต่างๆ ที่ต้องให้บริการประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย ถ่ายบัตรประชาชน ทำใบขับขี่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อยู่ในชีวิตประจำวันของเราและรัฐต้องใช้หลักการทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการบริหารจัดการบริการเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การกับชีวิตประจำวันองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์การสามารถแบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) และพฤติกรรมองค์การ (Organization Behavior) โดยทฤษฎีองค์การเป็นการคิดเกี่ยวกับองค์การ หรือการมองเห็นหรือวิเคราะห์องค์การอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง องค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีองค์การ อาจไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามากนัก ยกเว้นสำหรับคนที่ทำงานหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับองค์การภาครัฐอยู่แล้ว องค์การต่างๆในประเทศไทยซึ่งมีอยู่จำนวนมาก บางครั้งเราในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคมอาจจะไม่เคยได้เกี่ยวข้องเลย เช่น เราไม่เคยไปเปิดบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เลย หรือ ไม่เคยไปติดต่อสำนักงานที่ดิน เลย เป็นต้น เรื่องดังกล่าวนี้ทำให้เราอาจจะขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการการทำงานหรือการบริหารจัดการขององค์การเหล่านี้ แต่ถึงอย่างไรเชื่อว่าไม่วันใดวันหนึ่งเราก็ต้องได้ไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์แน่นอน

ผลกระทบของการบริหารรัฐกิจกับชีวิตประจำวันปัจจุบันสภาพสังคมภายในประเทศมีความเปลี่ยนแปลงไปในขอบเขตที่กว้างขวาง ปัญหาต่างๆ ไม่ได้อยู่ที่การบริหารจัดการเพียงอย่างเดียวแต่มีปัจจัยอีกมากมายที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคม ในชีวิตประจำวันของเราอาจจะเห็นผลกระทบจากการบริหารของหน่วยงานภาครัฐซึ่งส่งผลต่อชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศในเมืองใหญ่หลายเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และขอนแก่น (PM 2.5) เราจะเห็นข่าวข้อถกเถียงเรื่องการ

บริหารจัดการ การป้องกัน หรือการบังคับใช้กฎหมาย เหล่านี้คือผลกระทบจากการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ ถือเป็นเรื่องใกล้ตัวมากๆ ในฐานะที่เป็นประชาชนและเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม เราจะพบว่าในชีวิตประจำวันของเราเกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์ในทุกมิติบนพื้นฐานขององค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ 3 เรื่องที่ได้กล่าวมานั้น คือ การเมืองและนโยบายสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การ และผลกระทบจากการบริหารรัฐกิจ ทั้งนี้ในชีวิตประจำวันของเราที่มักได้รับผลกระทบจากรัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด คือเรื่องการเมืองและนโยบายสาธารณะ เพราะเราต้องเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจรัฐแทนเรา และเราเองก็คาดหวังว่าจะได้ประโยชน์จากนโยบายของตัวแทนที่เราเลือกเข้าไปนั่นเอง

References

- พระราชสิทธิเวที.ดร..ความรู้เบื้องต้นทางรัฐประศาสนศาสตร์. นนทบุรี : อัมรินทร์. 2561.
- บุญทัน ดอกไธสง.รัฐประศาสนศาสตร์สร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน. 2555.
- พิทยา บวรวัฒน์. รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1887-ค.ศ.1970). พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552.
- วิเชียร วิทยอดม. แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์และทฤษฎีระบบราชการ. กรุงเทพมหานคร : อีระฟิล์มและโซเท็กซ์. 2551.
- สัญญา เคนาภูมิ. การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์โดยวิธีการจัดการความรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.